

УДК 343.35

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.04.3.14>

ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА МОЖЛИВІСТЬ ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ У СФЕРІ ЖИТЛОВОГО БУДІВНИЦТВА

Овсій Д.Ю.,

*здобувач кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ*

Овсій Д.Ю. Проблеми кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків: міжнародний досвід та можливість його застосування для України у сфері житлового будівництва.

Податкові надходження є основним джерелом формування державного бюджету, що забезпечують фінансову основу для державних видатків. Обов'язок зі сплати податків та зборів є одним із конституційних обов'язків кожного громадянина України, згідно ст. 67 Конституції України кожна особа повинна сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом. Але масштабні випадки ухилення від сплати податків в Україні набули значних розмірів і створюють реальну загрозу для економіки країни, особливо в умовах повномасштабної агресії з боку російських військ. Механізм сплати податків, як своєрідний лакмус, зазнає змін під впливом політичного та соціально-економічного життя суспільства. Отже, однією з актуальних завдань сучасної держави є вдосконалення податкової політики, включаючи аспект протидії ухиленню від сплати податків. Вдосконалення податкової політики може бути спрямоване на поліпшення регулювання розслідування кримінальних порушень в цій сфері. Проте, цей процес також може включати зміни у регулюванні з метою усунення причин, що призводять до ухилення від сплати податків (превентивне регулювання).

Розглядається аналіз зарубіжного досвіду в запобіганні ухиленню від сплати податків, з особливим акцентом на сфері житлового будівництва. Зважаючи на те, що проблема забезпечення належного житла стоїть перед державою, громадами та приватними особами, і враховуючи високий попит на житло як передвоєнний, так і внаслідок значних руйнувань житлового фонду та внутрішньої міграції, можна очікувати значне зростання активності в галузі створення житла з використанням різних фінансово-інвестиційних механізмів. Важливим аспектом в процесі створення житла є визначення бази для оподаткування та вчасна сплата податків, що є обов'язковим перед державою. Проведено порівняльний аналіз досвіду країн: ФРН, США, Францію, Об'єднане Королівство Великої Британії та Північної Ірландії, Фінляндію, Королівство Люксембург, Швеція, Республіки Азербайджанську та Республіки Казахстан. Основним спільним фактором для цих країн є застосування різноманітних репресивних заходів з метою протидії ухиленню від податкового зобов'язання та відповідальності і в більшості країн, включаючи Україну, переважає репресивний підхід, спрямований на покарання винних осіб, замість вирішення кореневих причин виникнення таких кримінальних порушень.

Ключові слова: податок, кримінальна відповідальність, склад кримінального правопорушення, ухилення, міжнародний досвід, житлове будівництво.

Ovsey D.Y. Problems of criminal liability for tax evasion: international experience and its applicability to Ukraine in the field of housing construction.

Tax revenues are the main source of the state budget, providing the financial basis for government spending. The obligation to pay taxes and fees is one of the constitutional duties of every citizen of Ukraine. According to Article 67 of the Constitution of Ukraine, every person must pay taxes and fees in the manner and amounts established by law. However, large-scale tax evasion in Ukraine has reached significant proportions and poses a real threat to the country's economy, especially in the context of full-scale aggression by Russian troops. The tax payment mechanism, as a kind of litmus test, is subject to change under the influence of the political and socio-economic life of society. Therefore, one of the pressing tasks of the modern state is to improve tax policy, including the aspect of combating tax evasion. Improving tax policy can be aimed at improving the regulation of criminal investigations in this area. However, this process may also include changes in regulation aimed at eliminating the causes of tax evasion (preventive regulation).

The analysis of foreign experience in preventing tax evasion is considered, with a particular focus on the housing construction sector. Given that the problem of providing adequate housing faces the state, communities and private individuals, and considering the high demand for housing both before the war and as a result of significant destruction of the housing stock and internal migration, a significant increase in activity in the field of housing construction using various financial and investment mechanisms can be expected. An important aspect in the process of housing construction is the determination of the tax base and the timely payment of taxes, which is mandatory for the state. A comparative analysis of the experience of the following countries was conducted: Germany, the United States, France, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, Finland, the Kingdom of Luxembourg, Sweden, the Republic of Azerbaijan and the Republic of Kazakhstan. The main common factor for these countries is the use of various repressive measures to counter tax evasion and liability, and in most countries, including Ukraine, a repressive approach prevails, aimed at punishing the guilty parties, rather than addressing the root causes of such criminal offences.

Key words: tax, criminal liability, elements of a criminal offence, evasion, international experience, housing construction.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день, в контексті житлового будівництва, виникає проблематичне питання регулювання сплати податків через наступні обставини: На виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їх державами-членами, з іншої сторони українська правова система інтегрується та гармонізується з законодавством Європейського союзу [1]. Зокрема, співробітництво між сторонами спрямовується на вирішення, *inter alia*, проблеми економічних злочинів, зокрема злочинів у сфері оподаткування; участь України в реорганізації системи міжнародного оподаткування. Зокрема план дій BEPS [2], який передбачає серед іншого такі кроки: посилення правил щодо контрольованих закордонних компаній, боротьба з податковими зловживаннями, пов'язаними з використанням спеціальних режимів оподаткування, трансфертне ціноутворення; значне збільшення потреби у забезпеченні житлом осіб, які його втратили або були позбавлені через військову агресію щодо України, і які не можуть його самостійно придбати; зміна механізмів залучення фінансування до житлового будівництва, в тому числі через відсутність гарантій для інвесторів (покупців); неможливість завершення будівництва значної кількості розпочати житлових проектів багатоквартирних будинків через збільшення собівартості будівництва та суттєве зменшення попиту; відсутність механізмів контролю коштів залучених від приватних інвесторів (покупців). Агресивна податкова оптимізація зі сторони забудовників виходить за межі законодавчих норм, що призводить до ухилення від сплати податків та наслідків кримінального порушення. Зокрема, з метою зменшення обсягу оподаткування, забудовники житлового будівництва використовують наступні методи: Розмивання податкової бази шляхом переміщення прибутку, включаючи процентні виплати; Штучне збільшення витрат, пов'язаних з собівартістю будівництва; переміщення податкової бази до підконтрольних суб'єктів з використанням спеціальних (спрощених або пільгових) режимів оподаткування. І це призводить до недоотримання бюджетом податків.

Мета дослідження: зарубіжний досвід протидії ухиленню від сплати податків у сфері житлового будівництва з метою виділення позитивних аспектів, які можуть бути використані в сучасних умовах реформування української податкової системи та вдосконалення кримінального законодавства України.

Стан опрацювання проблеми. Дослідження окремих питань, пов'язаних із юридичною відповідальністю за ухилення від сплати податків здійснювали такі вітчизняні вчені С.О. Баранов, Л.Т. Томнюк, К.О. Вороновська, О.В. Маслак, М.О. Матвійчук, С.С. Брехов та інші. Разом з тим, незважаючи на значний науковий та практичний інтерес до досліджуваної проблематики, процесів інтеграції та гармонізації Українського законодавства з європейським і світовим регулюванням цих правовідносин та постійну зміну податкового регулювання й механізмів залучення фінансування для житлового будівництва, але залишаються дискусійними та невирішеними питання, що є підставою для вивчення зарубіжного досвіду боротьби з ухиленням від сплати податків у сфері житлового будівництва.

Виклад основних положень. В сучасних умовах найактуальнішим завданням стає вдосконалення системи регулювання оподаткування та вирішення проблем несплати податків, тому необхідно розглянути зарубіжний досвід боротьби з ухиленням від сплати податків й можливостей його застосування або імплементації у національній практиці. Оскільки надходження податків є одним з основних джерел фінансування бюджету держави, ця проблема є особливо актуальною. Варто зауважити, що склади податкових правопорушень та кримінальних правопорушень у різних правових системах та сім'ях формуються по-різному, проте, цілі та правові засоби протидії ухиленню від сплати податків у всіх державах є універсальними.

Кримінальне законодавство зарубіжних країн по-різному визначає місце і роль норм про відповідальність за податкові злочини, оскільки вони розміщені у різних розділах кримінального кодексу. У юридичній літературі їх умовно об'єднують у групи: 1) за злочини проти фінансової системи (наприклад, Болгарія, Грузія, Литва); 2) економічні злочини (Республіка Азербайджан, Республіка Вірменія, Естонія, Республіка Казахстан, Китайська Народна Республіка, Республіка Молдова, Республіка Узбекистан тощо); 3) за майнові злочини (зокрема, Аргентина, Данія, Норвегія, Швейцарія). Крім того, у ФРН, США та Республіці Польща кримінальна відповідальність за податкові злочини, або за їх переважну більшість, закріплена не в кримінальному кодексі, а в нормативно-правових актах податкового законодавства [3].

У ФРН кримінальна відповідальність за ухилення від сплати податків врегульована Положенням про податки та платежі від 16 березня 1977 р. (у розділі 1 частини 8 фактично містяться норми матеріального кримінального права). Так, у § 369 (ч. 2) Положення визначено, щодо податкових злочинів діють загальні норми кримінального права, якщо нормами податкових законів не передбачено інше. Відповідно до § 370 злочинними визнаються такі дії: подання до податкових органів недостовірних чи неповних відомостей про факти, що належать до податків; неподання інформації, яка потрібна на оподаткування; необґрунтоване отримання податкових пільг. Менш небезпечні правопорушення розглядаються як адміністративні провini: несплата податків з необережності (§ 378 Податкового статуту, штраф до 50 тис. євро), дії, що створюють небезпеку несплати податків (§ 379 Податкового статуту, штраф до 5 тис. євро), несплата податків або невчасна їх сплата, не поєднана з обманом (§ 380 Податкового статуту, штраф до 25 тис. євро) та ін. [8]. Таким чином, німецьке законодавство не розмежовує ухилення від плати податків та податкове шахрайство, тобто поняття «ухилення» розуміється у широкому значенні.

Заходи для боротьби з ухиленням від сплати податків передбачені Податковим кодексом Французької Республіки, який щорічно уточнюється під час затвердження Закону про бюджет. Як правило, до кодексу додаються два томи роз'яснень (так званих щорічних коментарів). Здійснення перевірок покладено на створені в кожному департаменті податкові центри, які направляють повідомлення платникам, вивчають декларації, що подаються в добровільному порядку. Декларацію про доходи мають подавати всі фізичні особи, незалежно від величини їх доходів. Податкові працівники здійснюють два види контролю. По-перше, так званий камеральний контроль, коли податкові працівники на своїх робочих місцях здійснюють роботу з деклараціями. Її сутність полягає в тому, що здійснюється перевірка та порівняння наявної в базі даних інформації з декларацією. У свою чергу, це дозволяє виявити наявні розбіжності, і як наслідок, інспектор звертається до платника податків, вимагаючи відповідних пояснень. У випадку, якщо ці пояснення не задовольняють податкову адміністрацію, вона може вимагати доплати податки або звернутися до інших контролюючих підрозділів для проведення більш детального контролю. Контроль з виїздом на місце зазвичай здійснюється за наявності серйозних підстав для підозр у приховуванні доходу. Особливістю податкового контролю у Франції є те, що, на відміну від українського, французький платник податків має бути попереджений про податкову перевірку, як мінімум, за 8 днів. Без попередження раптова перевірка може бути проведена лише за наявності достовірної інформації про те, що підприємство ухиляється від сплати податків. Перевірки, як правило, здійснюються за три попередні роки. Законодавство Французької Республіки не містить спеціальних положень про частоту перевірок. Лише у виняткових ситуаціях можливі повторні перевірки і то, у випадку, що є підозри на ухилення від сплати податків. Вибір підприємства, що підлягає перевірці, здійснюється за багатьма критеріями, в основі яких лежить аналіз ризику. По-перше, вибираються ті підприємства, які є потенційними порушниками, і, по-друге, використовується інформація від інформаторів. Тривалість процедури перевірки залежить від розміру підприємства: для дрібних підприємств – не більше трьох місяців, для великих терміни не встановлюються. Термін перевірки приватних осіб не може перевищувати 12 місяців. Відносини між податковим органом та платником податків будуються у формі обміну думками: кожна сторона відстоює свою правоту. Податкова адміністрація зобов'язана письмово відповідати на питання платника податків, останній може використовувати ці відповіді для свого захисту. В результаті виявлення правопорушень, податкові органи застосовують різні санкції. Санкції залежать від того, були дії платника навмисними або невмисними, а також від того, чи допомагає платник податків податковим органам. У разі простих помилок, застосовуються м'які покарання. Донарахування податків здійснюється в адміністративному порядку. Кримінальне покарання носить символічний характер, але до цієї міри вдаються все частіше, при цьому звинувачення в ухиленні від сплати податків пред'являється особисто керівнику юридичної особи. У тому випадку, якщо платник вніс зайву суму податку, відповідна різниця повертається йому, як правило, з відсотками. Зазвичай, при виявленні переплати, повернення провадиться відразу. Загалом у Французькій Республіці відмінність податкового шахрайства від звичайного шахрайства виража-

ються у характері заподіяної шкоди. Варто зауважити, що у цьому випадку мова йде не про втрату наявного майна, а про зменшення доходів держави. Норми про ухилення від сплати податків закріплено у Кодексі про податки (Code general des impots, далі – CGI) [4], а визначення «податкового шахрайства» (fraude fiscale) не охоплюється простим шахрайством (escroquerie), передбаченим Кримінальним кодексом Французької Республіки [4]. Податкове шахрайство за французьким законодавством – це: Відсутність первинних облікових документів, що відображають виробничу операцію; Фальсифікація первинних документів, що відображають господарську операцію, яка насправді не мала місця; Одержання від держави необґрунтованих виплат [4]. До шахрайських засобів належать такі: Неподання декларації у зазначений строк; Приховування об'єктів оподаткування; організація неплатоспроможності та інші хитрощі, спрямовані на перешкоду стягненню податків; Інші шахрайські методи (фальсифікація витрат, оманне отримання пільг та ін) [4].

На відміну від німецького для французького податкового шахрайства необхідні дійсно прямий намір і несумлінність щодо сплати податків. Однак, хоча тягар доказування провини і лежить на обвинуваченні, суди практично не вимагають будь-яких особливо переконливих доказів. Фактично нерідко має місце об'єктивне зобов'язання, особливо щодо керівників господарських товариств [8].

Цікавий досвід Фінляндії, де засоби масової інформації щорічно публікують відомості про доходи та видатки за минулий податковий період усіх без винятку мешканців певної комуни. На підставі подібної публічної звітності, жителі можуть здійснити громадський контроль доходів один одного та інформувати податкову службу про допущені правопорушення своїх сусідів, якщо витрати останніх багато вище за фіксований розмір доходу [8].

Законодавство Королівства Люксембург не передбачає кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків, а у Швейцарії податкове шахрайство кваліфікується за нормами адміністративного права. Водночас у більшості держав умисне невиконання податкових зобов'язань, що виражаються в ухиленні від сплати податків, розцінюється як суспільно небезпечне кримінальне діяння [9]. У Об'єднаному королівстві Великої Британії і Північної Ірландії правовими актами, що передбачають юридичну відповідальність за податкові правопорушення є: Закон «Про грошові платежі» 1935 р. (Money Payment Act); Закон «Про управління податками» 1970 р. (Tax Management Act); Закон «Про прибутковий та корпоративному податках» 1988 р. (Income and Corporate Tax Act); Закон «Про підробку та підробки» 1981 р. (Fraud Counterfeiting Act); Закон «Про магістратні суди» 1980 р. (Magistrates Court Act); Закон «Про фінанси» 1986 р. (Financial Service Act); Закони «Про кримінальну юстицію» 1986 р. та 1987 р. (Criminal Justice Act) та ін. Цими законами передбачена відповідальність за різні види правопорушень у сфері оподаткування. Відповідно до вимог податкового законодавства Великої Британії розробники та користувачі схем уникнення оподаткування повинні надавати інформацію про зазначені схеми до Групи боротьби з ухиленням від сплати податків Служби митних та податкових платежів Об'єднаного королівства Великої Британії і Північної Ірландії. Інформацію про податкову схему необхідно надавати у достатньому обсязі для того, щоб стало зрозуміло, як передбачається отримати очікувану податкову перевагу. Необхідно також вказати всі стадії реалізації податкової схеми та відповідні їм норми податкового законодавства Великої Британії. У відповідь податкова служба видає податковому консультанту присвоєний схемою номер, який консультант зобов'язаний повідомляти всім покупцям (користувачем) цієї схеми [9].

Кримінальний кодекс Республіки Азербайджан містить норми, що передбачають кримінальну відповідальність за ухилення від сплати податків. Так, відповідно до ст. 213 КК Азербайджанської Республіки, відображення громадянином у декларації свідомо спотворених даних про доходи або витрати з метою ухилення від сплати податків у значному розмірі карається штрафом у розмірі від 1000 до 2000 мінімальних розмірів оплати праці (MPOT) чи виправними роботами терміном до одного року. Те ж діяння, вчинене у великому розмірі, карається штрафом у розмірі від 2000 до 5000 MPOT або виправними роботами терміном до двох років, або обмеженням волі терміном до двох років, або позбавленням волі на строк до шість місяців [5]. В даному випадку під значним розміром розуміється сума від 2000 до 5000 MPOT, а під великим розміром – понад 5000 MPOT. Такі дії, як включення до бухгалтерських документів організації свідомо спотворених даних про прибутки або видатки з метою ухилення від сплати податку у значному розмірі, караються виправними роботами терміном до двох років чи обмеженням свободи той самий термін до одного року з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю терміном до трьох років або без такого [5]. Якщо таке діяння скоєно у великому розмірі, то воно карається обмеженням волі терміном до трьох років чи позбавленням свободи терміном до трьох років із позбавленням права займати певні посади чи займатися певною діяльністю терміном до п'яти або без такого [5]. Кримінальний кодекс Республіки Казахстан передбачає кримінальну відповідальність за ухилення від сплати митних платежів, податків, спеціальних антидемпінгових, компенсаційних мит у великих розмірах [6].

Окремо варто зупинитися на аналізі положень кримінального законодавства США, оскільки існує правовий дуалізм, суть якого полягає в тому, що на території кожного штату діє право даного штату, окрім певних умов, коли застосовується федеральне право [7]. Так, у США, ухилення від сплати податків прирівнюється до тяжкого злочину та згідно з обвинувальним вироком карається штрафом від 100 тис дол. для фізичних осіб та 500 тис дол. для корпорацій або позбавлення волі на строк до 5 років, або тому й іншому одночасно, а також на особу, яка вчинила злочин покладаються всі судові витрати. У США федеральним органом податкового контролю є Служба внутрішніх доходів (СВД). На рівні суб'єктів федерації діють податкові служби штатів. Будучи структурним підрозділом Міністерства фінансів, СВД здійснює контроль за дотриманням податкового законодавства і збором федеральних податків: прибуткового податку, податку на дарування, а також деяких акцизів. Діяльність СВД спрямована на забезпечення отримання державної скарбницею податкових надходжень у належному обсязі при мінімальних витратах. Кожне податкове бюро Служби внутрішніх доходів складається з 6 відділів: адміністративного, видачі ліцензій (на зайняття певним видом діяльності), обробки інформації, збору податків, контролю за правильністю сплати податків, а також слідчого відділу. Всі відомості, що надходять в СВД, вводяться в комп'ютеризовану облікову систему, автоматично обробляються і зіставляються з даними, що містяться в податкових деклараціях. Застосування при обробці інформації спеціальних математичних моделей дозволяє проводити відбір податкових декларацій для ретельної перевірки, яка згодом здійснюється податковими інспекторами.

Було б корисним врахувати досвід наступних країн: досвід Фінляндії щодо публікації декларацій за податковий період всіма громадянами України, що, у свою чергу дозволить контролювати сплату податків не лише податковими органами, а й усім населенням. Загалом з метою уникнення ухилення від сплати податків необхідно використовувати інституційні методи, зокрема, по-перше, створення комерційних пільг для підприємців з відмінною податковою репутацією; по-друге, створення умов, які стимулюють контроль одних суб'єктів оподаткування за іншими в частині сплати податків – громадський контроль; по-третє, потребує підвищення податкова культура населення – залучення податкових консультантів, подання декларації. Зокрема, варто розглянути можливість впровадження практики, подібної тій, що використовується у Фінляндії, де всі громадяни зобов'язані публікувати свої податкові декларації. Це може сприяти залученню всього населення до контролю за виконанням цього обов'язку.

Німецький досвід щодо окремого регулювання ухилення та оптимізації оподаткування, також зосередження в одних руках моніторингу і контролю за законною поведінкою та розслідування кримінальних порушень (кримінальних проступків і злочинів) щодо ухилення від сплати податків, дозволили б накопичувати досвід, методологічну базу адже законні і незаконні дії відрізняють достатньо специфічні дії (бездіяльність) які потребують більш ретельного вивчення ніж інші злочини.

Досвід Франції щодо проведення аналітичної роботи направленої на виявлення ознак ухилення від сплати податків та корисний досвід щодо коментарів до закону про бюджет в яких роз'яснюються механізми законної (бажаної) та незаконних дій (кримінальних правопорушень) на базі практичного щорічного досвіду, в тому числі дії направлених на ускладнення виявлення ухилення від сплати податків. Дозвільним може бути стимулювання особи що співробітництва (бажаної законної поведінки або повернення до неї) вже після виявлення кримінального правопорушення - санкція знижується якщо платник податків після виявлення допомагає органам.

Досвід регулювання в Об'єднаному королівстві Великої Британії і Північної Ірландії щодо контролю податкових консультантів і розроблених ними схем дозволяє накопичувати інформацію щодо законних способів та зробити діяльність щодо законної оптимізації оподаткування більш прозорою. Розроблені такими консультантами схеми лягають в основу законної облікової політики, де відразу має бути видно планового прибутку, витрат і доходів компанії. Такий документ (облікова політика) і зараз передбачений Податковим кодексом України, проте він не є обов'язковим. І більшість компаній (в тому числі забудовників) якщо і роблять його, то виключно з загальними нормами (дублюючими Податковий кодекс України). Натомість його наявність з конкретними контрольованими податковими та іншими органами КРІ дозволило б для обох сторін скоротити час перевірки і простіше виявляти законну оптимізацію і відрізнити її від незаконних дій.

Корисним може бути застосування досвіду США щодо принципів роботи служби внутрішніх доходів, а саме - максимальні надходження при мінімальних втратах. Даний принцип відображає значення англійського слова "efficient" - робити щось добре, обережно та повноцінно, не витрачаючи часу, грошей чи енергії (doing something in a good, careful and complete way with no waste of time, money or energy). Окрім цього, безумовно корисним є автоматизація процесу аналізу обробки первинних даних декларації платників податків та безпристрасний (поза волею людини, рандомний) спосіб відбору суб'єктів, які підлягають перевірці.

Висновки. Аналіз міжнародного досвіду щодо кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків показує, що в зарубіжних державах на сьогодні відсутні спеціалізовані норми, що визначають кримінальну відповідальність за ухилення від сплати податків у сфері житлового будівництва. У той же час, доцільне державне стимулювання бажаної поведінки щодо залучення інвестицій до сфери житлового будівництва та своєчасної сплати податків в цій галузі могло б призвести до збільшення надходжень до бюджету та зменшення навантаження на аналіз та розслідування можливих кримінальних порушень. Прикладом може бути впровадження єдиного податку у сфері житлового будівництва, аналогічного тому, що використовується для аграріїв. Розмір такого податку має бути обґрунтованим економічно та передбачати відсутність податкових перевірок для тих, хто своєчасно та повністю його сплачує. Це могло б відповідати інтересам учасників ринку житлового будівництва, спрощуючи їхнє фінансове планування та оптимізацію оподаткування через перехід до більш прозорої та простішої системи, що спирається на єдиний податок, і одночасно забезпечує більшу прозорість відносно доходів перед державою. Існують загальні норми, які регулюють кримінальну відповідальність за ухилення від сплати податків, тому для покращення цілісності, прозорості та справедливості податкової системи загалом, а також з метою посилення боротьби з ухиленням від сплати податків та вдосконалення податкового та кримінального законодавства в сфері житлового будівництва, може бути доцільним внести зміни до статті 212 Кримінального кодексу України та врегулювати особливості та специфіку кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків в цій галузі. Головна мета таких змін - поліпшення регулювання можливих чи виявлених випадків ухилення від сплати податків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікована заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014 Верховна Рада України; Закон від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Редакція від 25.10.2022 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.
2. План дій BEPS. Або як протидіяти виведенню прибутку до «сприятливих» податкових юрисдикцій. Державна податкова служба України. Офіційний портал <https://kyiv.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/print-395333.html>.
3. Кримінальне право зарубіжних країн: навчально-методичний посібник для студентів юридичного факультету / В.П. Сабадаш. Запоріжжя: ЗНУ, 2011. 82 с.
4. Code general des impôts. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006069577.
5. Кримінальний кодекс Азербайджанської Республіки від 30.12.1999 р. № 787-IQ (с изменениями и дополнениями по состоянию на 05.11.2022 г.). URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30420353&pos=448;-38#pos=448;-38.
6. Кримінальний кодекс Республіки Казахстан. URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=31575252.
7. Жмур Ю.М. Характеристика кримінального права США. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія: «Економіка і право». 2016. Випуск 31. С.123–128.
8. Міжнародний досвід боротьби з ухиленням від оподаткування та розмиванням податкової бази: висновки та рецепти для України. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-05/mizhnar_dosv-1761d.pdf.
9. Council Directive (EU) 2016/1164 of 12 July 2016 laying down rules against tax avoidance practices that directly affect the functioning of the internal market / The Council Of The European Union. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32016L1164>.